

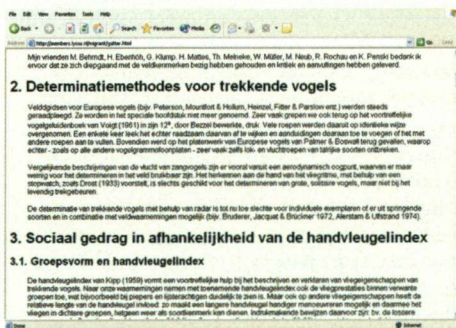

Vogels kijken langs De Digitale Snelweg Nummer 37

Peter Meijer

Interessante websites

Als je af en toe eens een trektelpost bezoekt, dan weet je hoe lastig het is vogels te determineren die snel overvliegen. Het is een fantastische kwaliteit als je die kennis beheerst. Er zijn best veel vogelaars die hierin getraind zijn. Van hen kun je veel leren. Op de site van Vogelwerkgroep De Wieden vind je een artikel geschreven door W. Gatter, 'Feldkennzeichen ziehender Passeres', Die Vogelwelt 97 (6): 201-217. Daarin veel goede aanwijzingen om in het veld te hanteren. Het artikel is te vinden op: <http://members.lycos.nl/migrant/gatter.html>.

Handig is ook een site waar roepjes van de Ortolaan op staan: <http://members.lycos.nl/migrant/ortolaan.html>. In Nederland blijkt er nog maar één broedpaar te zijn in 2002. Wij moeten het dus van de trek hebben.

Vogelwoordenboek

Dat is er in het Engels: <http://www.pigsonthewing.org.uk/birdwords>. Het is te downloaden en op de eigen computer te installeren.

Vogelnamen

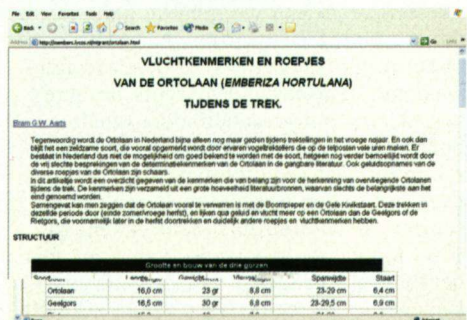
Welke oorsprong hebben zij? Kijk op de site van Herman ter Stege: <http://home.iae.nl/users/hjts/index.htm>. Hij is met

Henk Blok de auteur van 'De Nederlandse Vogelnamen en hun betekenis' (2000, uitgeverij Bergboek).

Digiscopie

Digitale fotografie wordt steeds meer toegepast. Een site met allerlei informatie daarover vindt u op: home.hetnet.nl/~benvandenbroek. Prachtige foto's. Ben schrijft: 'Iedereen die vogels fotografeert, weet dat het dikwijls een probleem is dichtbij het onderwerp te komen als je goede opnamen wilt maken. Dat is nu niet meer nodig! Met 'digiscoping' is het mogelijk, zonder de vogels te verstoren, close-up-opnamen te maken. De methode is uitgevonden door Lawrence Poh uit Maleisië. Zelf gebruik ik een Nikon Coolpix 995 digitale camera in combinatie met een Leica Televied telescoop. Ik hoop dat u veel plezier zult beleven bij het kijken naar de foto's.' Reisverslagen (onder andere over Cuba, Spanje, Frankrijk en Oostenrijk), Dwaalgasten, exoten en natuurlijk van alles over digiscoping met heel veel links.

En in de fotogalerijen heel veel moois.
Aanbevolen!

Rabiës

Af en toe zijn er de verhalen over honds-
dolheid en vleermuizen. Omdat wij voge-
laars ook kunnen genieten van vleermui-
zen, verwijs ik graag naar de site: <http://www.vleermuis.net>. Daar kun je een en
ander vinden over de risico's van honds-
dolheid.

Veren

Van welke vogel is deze veer? Ga naar:
<http://www.feathers.tk> vandaar wordt u
verwezen naar: <http://members.lycos.nl/feathers/start/index.html>. Van bijna 140
soorten vogels vindt u meer dan 500
veren. Sovon-medewerker Michel
Klemann zorgt hiervoor.

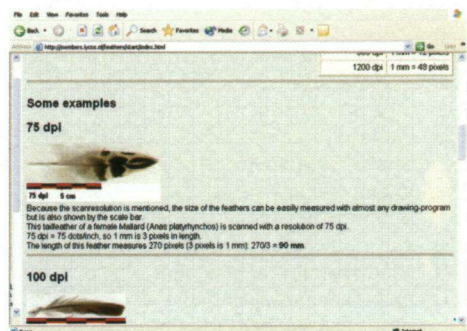
Hop

Gido Boekschooten schrijft: 'Ik kwam
erachter dat het woord 'dupe' (werkwoord:
duperen) komt van het Franse 'd'huppe'
(van de Hop). 'Dit is verklaarbaar uit het
feit dat de vogels een weerzinwekkend
vocht kunnen afscheiden om belagers op
een afstand te houden en dat daardoor
ook de eieren afstotelijk zijn' (Van Dale
Etymologisch Woordenboek 1989). Het
oorspronkelijk correct Franse 'de la
huppe' veranderde in de 17e eeuw in
West-Frankrijk (bargoens?) in 'd'huppe'.
Fons Willemsen reageert vanuit de
praktijk: 'Het stinken van de Hop zou
alleen veroorzaakt worden door de sterk
met mest verontreinigde toestand van het
nesthol. Voornamelijk via de uitwerpselen
van de pulli en niet eerder tijdens de eileg
of bij het broeden door de oudervogels.
Gedeeltelijk ontstaat het ook door prooi-
restanten, maar in hun mest voornamelijk
door onverteerbare prooidelen gemengd in
een stroperige pap van allerlei antipre-
datierestanten en geurtjes van grote
insecten. Op zichzelf wordt deze weerzin-
wekkend geurtoestand dikwijls beschre-
ven als een antipredatiemiddel (zoals
onder andere ook bij de IJsvogel). Waarschijnlijk
gaat deze toestand toch ook in
twee richtingen werken en bepaalde
soorten predatoren juist aantrekken. In
1958 toonde de grootvader van Fons hem
het laatste broedgeval van de zeldzame
IJsvogel in de regio. Toen we de nestholte,

die in een schuurmuur zat, naderden, wist
hij al op voorhand te vertellen dat er
jongen in vertoefden. En toen hij mij
daarna oppakte, om me zogenaamd de
jongen beter te laten zien, stond ik daarna
te kokhalzen en moest met tranen in de
ogen toegeven dat ze uit het ei waren
gekomen. Warempel een natuurbeleving
om nooit meer te vergeten.'

Alpengierzwaluw

Vanaf 8 november 2002 was er een
honkvaste Alpengierzwaluw *Apus melba*
in Wageningen. De vogel kon aanvankelijk
voldoende voedsel vinden. Begin
december werd dit lastiger. Hans Westen-
dorp van de Stichting Gierzwaluwen-
werkgroep-Nederland trok zich het lot van
de vogel aan. Hij ving het dier op 4
december. Zijn actie werd op verschillende
manieren becommentarieerd. Hans heeft
zijn overwegingen en enige historie van de
vogel op een rijtje gezet. Dit wil ik u niet
onthouden. 'Bennekom, 5 december 2002.
Beste vogelvrienden. Hierbij een bericht
over de Alpengierzwaluw. Zoals jullie
misschien al hebben vernomen, heb ik mij
gisteravond (4 december) rond acht uur
ontfermd over de Alpengierzwaluw die
sinds 8 november overnachtte aan het
gazen raamwerk van het gebouw van
Rijnvallei te Wageningen. Bewust schrijf
ik, dat ik mij over het dier heb 'ontfermd',
want je kunt niet spreken van 'vangen'.
Toen ik het diertje van het gaas afpakte,
was het erg apathisch en koud. Thuisge-
komen heb ik hem gewogen: hij woog
slechts 65 g (normaal gesproken weegt
een Alpengierzwaluw 90 -106 g, met
uitschieters tot 120 g).
Toen de ideeën over een mogelijke opvang
bij mij nog in een pril stadium verkeerden,
werd ik reeds geconfronteerd met het

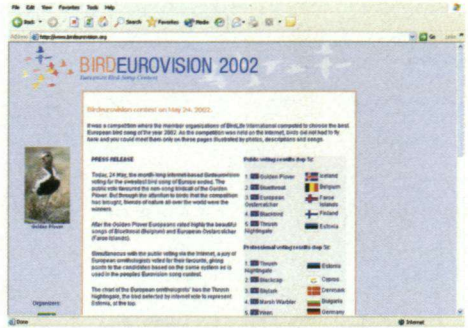
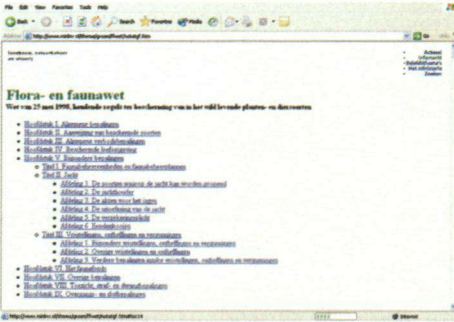

Hop.

Foto: Kees van Berkel.

dilemma al dan niet ingrijpen. Het standpunt van velen om de natuur zijn gang te laten gaan, respecteer ik. De argumenten dat individubescherming niet in het belang van de soort is, kan ik volledig onderschrijven. Dat ik uiteindelijk heb gekozen voor wél ingrijpen, heeft in de eerste plaats te maken met het feit dat Gierzwaluwen (en dus ook Alpengierzwaluwen) mijn hart hebben gestolen. Ik kan en wil niet afwachtend toekijken bij een in nood verkerende Gierzwaluw (of, in dit geval, een Alpengierzwaluw), terwijl ik weet dat ik het dier kan helpen. Binnen de Stichting Gierzwaluwenwerkgroep-Nederland hebben we de afgelopen jaren behoorlijk veel ervaring opgedaan met het opvangen van Gierzwaluwen. We weten wat we wel en wat we niet moeten doen. Bovendien heb ik me vooraf laten adviseren door enkele gierzwaluw- en alpengierzwaluwdeskundigen. Ieder adviseerde mij het dier te vangen. De kans dat de Alpengierzwaluw op eigen kracht de winter in Nederland zou kunnen overleven is nihil. Het weer was al geruime tijd niet bepaald ideaal voor een vogel die louter leeft van vliegende insecten en de weersvoorzichten waren evenmin hoopgevend. Collega-vogelaars van de DBA hadden gezien dat de vogel op 4 december 's ochtends rond half elf een kort rondje

rond de fabriek maakte en al na enkele minuten weer aan het gaas aanhaakte. Eén van hen vertrouwde mij toe dat ze elkaar onderling hadden gewaarschuwd: 'Als je de vogel nog wilt zien, moet je opschieten. Het is een aflopende zaak.' Vooraf is een vergunning verstrekt door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Toen de vergunning eenmaal 'rond' was, leek het niet verstandig langer te wachten. De tijd begon te dringen. Vanzelfsprekend is de 'reddingsactie' in nauw overleg met het bedrijf Rijnvallei opgezet. De heer Berendsen van Rijnvallei heeft (in samenspraak met de directie) op zeer prettige wijze medewerking verleend. 's Middags heb ik met de heer Berendsen de situatie van binnenuit bekeken. Niet op de zesde verdieping overigens, omdat daar de Alpengierzwaluw verbleef en die wilden we nu niet storen. Die avond zijn de heer Berendsen, mijn vader en ik naar de zesde verdieping gegaan, waar we de Alpengierzwaluw hangend aan het gaas aantroffen. De vogel reageerde niet op onze aanwezigheid. Thuis had ik van hout en lasdraad een U-vormige 'hark' gemaakt, waarmee ik van binnenuit de openingen tussen het gaas en het openstaande raam zou kunnen afsluiten. Deze constructie bleek echter overbodig te zijn. De vogel was zo apathisch en reageerde totaal niet

op onze aanwezigheid. Tussen het raam en het gaas was zo'n vijf centimeter ruimte. Hierdoor konden we voorzichtig het raam zover sluiten dat het dier niet meer door de opening weg zou kunnen vliegen. Daarna konden we het gaas losmaken en de vogel er vanaf pakken. De hele operatie (inclusief de voorbereidingen) was binnen een klein half uurtje gepiept.

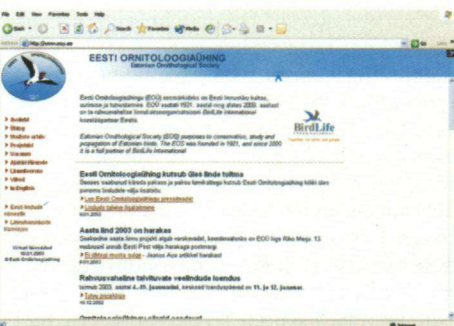
's Avonds heb ik het dier gevoerd met enkele krekels uit blik. Krekels zijn te koop als voer voor onder andere reptielen, maar ze zijn ook ideaal om Gierzwaluwen handmatig mee te voeren. Het voeren moest nog met enige lichte 'dwang' gebeuren; de vogel opende niet uit eigen beweging zijn snavel. Als er eenmaal een krekel in de snavel gestopt was, dan werd deze echter wel gretig doorgeslikt. Na één dag gaat het voeren al een stuk gemakkelijker. De vogel vertoont bedelgedrag (het is een jong van dit jaar) en spert zijn snavel. Met wat geluk kun je soms wel vijf (kleine) krekels tegelijk naar binnen werken. Vanaf het middaguur is ook de ontlasting weer goed op gang gekomen. Voor vogels die langdurig niet of weinig gegeten hebben, is dit een belangrijk signaal dat het verteringsstelsel nog goed functioneert. In iets meer dan 24

uur heeft de vogel maar liefst 180 krekels verorberd! Vanavond woog de Alpen-gierzwaluw 72 g; een toename van 7 g! Natuurlijk is dit inclusief het toegediende voedsel dat nog niet is omgezet in lichaamseigen stoffen en natuurlijk mogen we niet te vroeg juichen, maar het stemt me wel hoopvol.

Graag wil ik van de gelegenheid gebruikmaken om iedereen te bedanken die op een of andere manier een positieve bijdrage heeft geleverd aan de opvang van de Alpengierzwaluw: de heer C.A.C. Berendsen (Rijnvallei) voor de medewerking bij de 'vangactie', Erich Kaiser (Duitsland), Hans Schmid (Zwitserland) en Willem Witvliet (Zwitserland) voor advies, de heer J. Rietveld (Laser) voor het verstrekken van de vergunning, Dierenland te Bennekom voor het sponsoren van het voer, de heer C. Heij (EPV) voor het beschikbaar stellen van een kooi, Teus van Veldhuizen voor de hulp bij het uitdenken en maken van de 'hark', alle bestuurs- en werkgroepsleden van Stichting Gierzwaluwenwerkgroep-Nederland voor advies en iedereen die ik vergeten ben hier te noemen. Hopelijk kan ik jullie binnenkort nog meer positief nieuws melden.

Reacties van lezers

Naar aanleiding van het stukje 'vooroordelen' uit 'het Vogeljaar' 50 (4) pagina 179, waarin een Roodpootvalk achter Gierzwaluwen aanjaagt, schrijft Hans de Waard mij: 'In 1988 was ik in Turkije met een WIWO-expeditie/onderzoek aan kempenantrek in de omgeving van Eber Gölü in Centraalwest-Anatolië. Tussen de bedrijven door vingen we met mistnetten ook zangvogels. Het was in april tijdens de voorjaarstrek en er was op

Een Morinelplevier 'gedigischoopt'.

Foto: Ben van den Broek.

een gegeven moment een rush van Boerenzwaluwen, waarvan we er verscheidene in onze netten vingen. En plotseling hing daar ook een mannetje Roodpootvalk in het net. Ik weet niet meer precies of hij tijdens een achtervolging van een Boerenzwaluw in het net belandde of dat hij op de Boerenzwaluwen in het net was afgekomen om die te slaan. Als ik me goed herinner (maar dat weet ik niet helemaal zeker meer) zat die Roodpootvalk ook in vlucht achter de Boerenzwaluwen aan. Overigens viel tijdens die boerenzwaluwenrush plotseling de koude in met sneeuwval. Er waren toen plotseling ook vrijwel geen insecten meer. De Boerenzwaluwen overnachtten onder andere in kleine halfopen schuurtjes onder de daken. De volgende ochtend waren er heel wat zwaluwen doodgegaan, vermoedelijk door uitputting, kou en voedselgebrek. Het is niet moeilijk voor te stellen dat Roodpootvalken, en andere roofvogels die ook op voorjaarstrek zijn, in feite met hun eigen voorraadkamer meevliegen. En de uitgeputte of vermoeide zangvogels zijn natuurlijk een makkelijker prooi dan

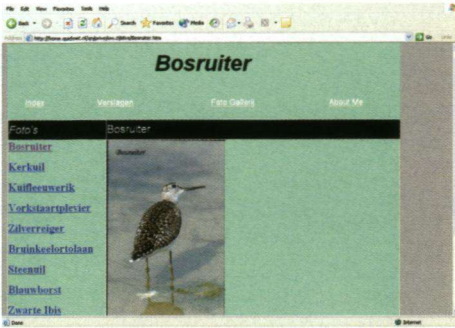
dezelfde vogels in topconditie.'

Flora- en faunawet

Mag de Vos nu wel of niet bejaagd worden? Hoe zit het met het bejagen van de Patrijs? Welke tien vogelsoorten zijn vogelvrij? Wie de wet wil lezen, kan dat doen op: <http://www.minlnv.nl/thema/groen/ffwet/notatgf.htm>. Een verkorte versie staat op: <http://www.minlnv.nl/thema/groen/ffwet/korttgf.htm>. Met dank aan Ellen de Bruin die dit via het Amsterdamse Vogelnet meldde.

De website van Otte Zijlstra

Otte won in 2002 de derde prijs bij de Jaap Taapken Vogelfotoparade. Zijn zoon heeft de foto, met veel andere zeer informatieve zaken, op een website gezet: <http://www.natuurinfo.tk>. Otte reist ook graag naar mooie vogelgebieden. Op de pagina's van deze website vindt u verslagen van zijn reizen naar andere andere Noord-Spanje, Zweden, Lesbos, Polen, Noorwegen en Zwitserland. Een goede hulp bij de voorbereidingen voor een reis naar een van deze gebieden.

In het stukje over zichzelf lezen wij welke apparatuur hij gebruikt bij het fotograferen. Ook lezingen worden door hem verzorgd en zijn prachtige foto's zijn te zien in een fotogalerij. Kortom deze site is de moeite van een bezoek ruimschoots waard. Een andere website van een reiziger en fotograaf die een bezoek waard is, is: <http://www.nigelblake.co.uk>. Nigel Blake maakt ook schitterende foto's. Onlangs publiceerde hij een verslag over Fuertaventura. Het water loopt bij mij dan echt uit de mond.

Brabants Vogelnet

Aanmelden via: groups.yahoo.com/group/brabantsvogelnet. Allerlei zaken, zoals waarnemingen, bescherming en onderzoek zullen via dit netwerk aan de orde komen.

'May I Have Your Votes Please?'

Willem van der Waal uit Amsterdam wijst mij op: <http://www.birdeurovision.org>. BirdLife International organiseerde dit festival in 2002. Niemand hoefde zich ervoor te verplaatsen. Gewoon stemmen via het Internet. Er waren twee groepen stemmers; het publiek en de professionals. De uitslag van het publiek was: 1. Goudplevier (IJsland); 2. Blauwborst (België); 3. Scholekster (Fär Öer); 4. Merel (Finland) en 5. Noordse Nachtegaal (Estland). De professionals stemden voor deze volgorde: 1. Noordse Nachtegaal (Estland); 2. Zwartkop (Cyprus); 3. Veldleeuwerik (Denemarken); 4. Bosrietzanger (Bulgarije) en 5. Winterkoning (Duitsland). Tussen de haakjes staan de landen die de soort vertegenwoordigt. Bijna 400.000 keer werd de website bezocht. Gedurende één maand stemden 30.000 mensen op de soorten uit 21 landen. Uiteraard kon men de zang

downloaden en ernaar luisteren. Een belangrijk doel van deze competitie is aandacht te besteden aan het belang van Estland voor de meer dan tien miljoen trekvogels die er in het voor- en najaar even verblijven. Estland gaf zelfs een ansichtkaart uit met de 21 soorten vogels. Bezoek hun website: <http://www.eoy.ee>. Mocht u mij op zaken willen attenderen of naar aanleiding van bovenstaande reageren, laat mij dat dan weten.

■ P.C. Meijer, Mossel 16, 1775 JB Middenmeer.
Telefoon: (0277) 50 35 59;
e-mail: meijerpc@worldonline.nl. Mijn website vindt u op: <http://members.tripod.com/pcmeijer/index.html>.
Allerlei links vindt u via deze site naar de rubriek, alsmede landelijke organisaties en lokale werkgroepen.